

Úvodem

Prostřednictvím dosavadního vnímání naší nynější reality se učíme orientovat, hledáme nové hranice a reflektujeme svůj přístup k současnému dění. Snažíme se optikou našich dosavadních zkušeností porozumět a možná i pochopit změny, které kolem nás nastaly. Objevují se nečekaná a zkratkovitá řešení problémů, které s sebou přinášejí projevy nesnášenlivosti, konfrontace a agresivity. Tyto problémy se skrytě prohlubovaly a v současnosti se projevují důsledky jejich dlouhodobé akceptace.

Tolerance společnosti k hrubému vyjadřování a nevhodnému vystupování osob sledovaných ve veřejném prostoru přímo či nepřímo ovlivňuje celou společnost. Dochází tak k názorové polarizaci, prohloubení konfrontací, zhoršení mezilidských vztahů a vulgarizaci jazykových projevů. V důsledku toho se posouvají limity slušného chování, proměňují se charaktery lidí a jejich morální postoje. Pro výchovu se tím pozvolna vytrácí možnosti pro působení kladných vzorů chování jak mravních, tak etických, a nejen děti tak, kromě nových norem hrubosti, vstřebávají výhradně materiální pohled na okolní svět. Ještě více se stírají rozdíly a rozrušují hranice mezi kategoriemi dobra a zla.

Budeme-li vycházet z pojetí, podle něhož je morálka chápána jako systém vnějších společenských norem a zvyků, pak mravnost lze označit za vnitřní, subjektivní rovinu lidského jednání založenou na svědomí a osobní identifikaci s uznávanými hodnotami. Z toho je zřejmé, že obě oblasti se snaží o kultivaci člověka i celé společnosti.

V tomto kontextu si pak můžeme položit otázku, jak, jakým způsobem je možno ve výchovně-vzdělávacím procesu ovlivnit rozvoj osobnosti jedince tak, aby jeho chování, vystupování a postoje byly v souladu s požadavky na udržitelnou úroveň etické roviny osobnostní kompetence.

Před všemi pedagogy tak vyvstává nelehký úkol vychovávat jedince a kultivovat jeho jednání podle těchto stanovených norem a současně jej přivést k přesvědčení, že v praktickém životě je nanejvýš vhodné je dodržovat.

Nastal tedy posun ve vnímání etických hodnot v naší i globální společnosti? Dění kolem nás dnes a denně dokazuje, že se svět začal vychylovat ze svých zaběhnutých kolejí. Přibývá nejistot a zvrátů, které nás čím dál více vzdalují od světa, který jsme dříve znali a přijímali. Objevují se tak nové modely myšlení a chování, které jedni akceptu-

jí a někdy i obdivují, ale druzí se nad nimi pozastavují. Úkolem pro interdisciplinární pedagogický výzkum je toto jemné předitivo v nové realitě vztahů prozkoumat, pojmenovat a navrhnout vhodné strategie pro současnou edukaci, jejímž ústředním cílem je formování prosociální osobnosti, schopné kultivovaného, odpovědného a hodnotově zakotveného udržitelného jednání. Otázkou pak zůstává, jak se v edukační realitě vyrovnat s děním ve společenském prostoru a soustavně sledovat cíle etické výchovy.

Michaela Tomášková a Alena Jůvová